

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Son 7 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 7 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Укташ Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллӣ Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматовиҷ – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллӣ Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллӣ Университети.

Сайдов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ҳодим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Раја Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўқтамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳоновиҷ – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Ҳатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Ҳамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Кулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Сайдова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, "Tashkent International University of Education" халқаро университети;

Хошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тибиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёрова – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмурадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Файбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амирор Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судъялар олий кенгаши хузуридаги Судъялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети хузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуревна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шоҳида Зайневна - педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Мұхәйё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Хайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;
Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;
Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;
Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Abduxamidov Islombok

O'ZBEKISTON AHOLISINING ROSSIYA FEDERATSIYASIDA MEHNAT

MUHOJIRLIGI TARIXI 10-18

Фарманова Гульнара Комилевна

ПОДНЯТИЕ МЕТОДИКИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ОБЩЕМИРОВОЙ

УРОВЕНЬ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ 19-24

Индиаминова Шоура Амриддиновна

РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА В САМАРКАНДСКОМ СОГДЕ В ЭПОХУ РАННЕГО

СРЕДНЕВЕКОВЬЯ 25-29

Mirzakhamdamova Dildora Zafarovna

XOTIN-QIZLAR BANDLIGINI TA'MINLASHDA FARG'ONA VILOYATIDA

IPAKCHILK ORQALI KASANACHILIK VA UY MEHNATINI RIVOJLANTIRISH 30-35

Ismoilova Parvina

TURKISTON MINTAQASIDAGI INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLAR: ROSSIYA KAPITALI UCHUN

KANALLARNING SHAKLLANISHI (19-ASR OXIRI - 20-ASR BOSHLARI) 36-41

Jomurodov Lazizbek Islomovich

O'ZBEKISTONDA TERI-TANOSIL KASALLIKLARIGA QARSHI KURASH

JARAYONI 42-46

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Назарова Раъно Рустамовна, Нигматуллаева Гульчехра Нуруллаевна

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ, КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИЕ УСТОЙЧИВОЕ

РАЗВИТИЕ В СФЕРЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ 47-54

Yegamberdiyeva Xurshidaxon Alisherovna

VAGONLARDAN FOYDALANISHNING SIFAT KO'RSATKICHINI OSHIRISHNI

TADQIQ QILISH 55-61

Mamadaliyev Ulug'bek

JAHON TURIZMIDA TUROPERATORLIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH HOLATI 62-69

Jalilov Arslon Xoshimovich

TEMIR YO'L TRANSPORTINING INNOVASION MUHITDAGI RAQOBATDOSHLIK DARAJASINI

BAHOLASH 70-75

Kamchibekov Farxod Olimjonovich

O'ZBEKISTON HUDUDLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA MAXSUS

IQTISODIY HUDUDLAR VA KICHIK SANOAT ZONALARINING ROLI 76-82

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Djurayev Lukmon Narzullaevich

ZAMONAVIY O'ZBEKISTON JAMIyatida YOSHLAR IQTISODIY MADANIYATINING

TRANSFORMATSIYALASHUVI 83-87

<i>Norkulov Ubaydulla Umarovich</i>	
МАHALLADA JINOYATLARNI ERTA ANIQLASHDA JAMOATCHILIK NAZORATINI KUCHAYTIRISHNING IJTIMOIY-FALSAFIY MEXANIZMLARI	88-92
<i>Пулатов Шердор Нематёнович</i>	
ДОКТРИНА ЛЮБВИ АЛИШЕРА НАВАИ И МАХАТМЫ ГАНДИ	93-105
<i>Yusupov Murodali Sunnatovich</i>	
О'ZBEKİSTON QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TİZİMLARNI QO'LLASHNING IJTIMOIY-FALSAFIY MASALALARI	106-110
<i>Suleymanov Sarvar Sunatullayevich</i>	
О'ZBEKİSTONNING YANGI DAVRGA XOS BO'LGAN MA'NAVIY TEKNOLOGIYALARНИNG IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	111-116
<i>Shernazarov Ravshan Avazovich</i>	
SIYOSIY E'TIQOD: UNING TİZIMI VA FUNKSIYASINING FALSAFIY TAHLILI	117-122
<i>Nasrullahov Ravshanxon Sirojxonovich</i>	
VATANPARVARLIKNI IJTIMOIY- MADANIY HODISA SIFATIDA AHAMIYATI.....	123-126
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Matkarimova Salomat Ko'ziyevna</i>	
ALISHER NAVOIY VA HAYDAR XORAZMIY: MUSHTARAKLIK VA O'ZIGA XOSLIK	127-133
<i>Tairova Maxfuza Abdusattorovna</i>	
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI Dagi MAMLAKATSHUNOSLIKKA DOIR RAMZIY VOSITALARNING TARJIMADA QAYTA IFODALANISHI	134-139
<i>Rahimova Maftuna</i>	
LISONIY BELGI VA ASSOTSIATSIYA	140-143
<i>Umaraliyeva Dildora Taxirjanovna</i>	
O'ZBEK LATIFALARI, ULARNING TASNIFI VA TO'PLASH BORASIDA OLIB BORILGAN TADQIQOTLAR	144-147
<i>Xursanov Nurislom Iskandarovich</i>	
O'ZBEK FRAZEOLOGIK BIRLIKALARINING PRAGMATIK TAHLILI	148-154
<i>Umarov Umidjon Akram o'g'li</i>	
RAMZ AXRETIPLARINING TASNIFLANISHI VA BADIY TAHLILI	155-159
<i>Облоқурова Шахло Асрор қизи</i>	
ЗАМОНАВИЙ ЖАҲОН АДАБИЁТИДА ТАОМ ДИСКУРСИ	160-164
<i>Nazarova Lola Maqsadilla qizi</i>	
KORPUS LINGVISTIKASI: BNC KORPUSINING FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI	165-170
<i>Umarxonova Dilafruz Murotjonovna</i>	
"MARDLIK" VA "QO'RQOQLIK" KONSEPTLARINING AKSIOLINGVISTIK TAHLILI	171-175
<i>Yunusova Ganjina Rustamovna</i>	
NAZMDA YO'L XRONOTOPINING BADIY-ESTETIK XUSUSIYATLARI	176-180
<i>Мусаев Файзулло Оманович</i>	
АРАБ ДУНЁСИДА "МАСАЛ" ИЛМИНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ ВА РИВОЖИ	181-186

<i>Ubaydullayeva Dilafruz Fazliddinovna</i>	
INGLIZ VA O'ZBEK TILIDAGI "ANGER" VA "G'AZAB" ATAMALARINING ETIMOLOGIK VA LEKSIKOGRAFIK TAHLILI	187-192
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i>	
FRAZEOLIGIK BIRLIKLER KOMPONENTLARI TAHLILI VA ULARNING STRUKTURAVIY MODELLARI	193-196
<i>Masharipova Nargiza Otaxonovna</i>	
TARIXIY-BADIY ASARLAR TARJIMASIDA DINIY VA TARIXIY SO'ZLAR TARJIMASI MUAMMOSI	197-201
<i>Икромова Нигина Ойбековна</i>	
ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА ЗАГЛАВИЯ ЛИТЕРАТУРНОГО ПРОИЗВЕДЕНИЯ	202-207
<i>Najmuddinova Mehribul Najmuddin qizi</i>	
NEGATIVLIKNI IFODALOVCHI TEHNİKAGA OID TERMINLARNING QIYOSIY TADQIQI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	208-213
<i>Eshniyazova Maysara Beknazarovna</i>	
"NAZMUL JAVOHIR" ASARIDA G'OYAVIY BADIY POETIKA	214-221
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Сайдов Акрам Акмалович</i>	
ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ЖАЗОНИ ИЖРО ЭТИШ СИЁСАТИ ҲАМДА УНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	222-230
<i>Raimova Nargiza Doroyevna</i>	
TIJORAT MAXFIY MA'LUMOTLARINI HIMoya QILISH: INTELLEKTUAL MULK HUQUQI SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	231-237
<i>Умурзақов Жасурбек Қосимжанович</i>	
КРИПТО-АКТИVLAR НОҚОНУНИЙ АЙЛАНМАСИ БИЛАН БОҒЛИҚ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР УЧУН ЖАВОБГАРЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	238-242
<i>Nurmamatova Noila Doniyorovna</i>	
KONSTITUTSIYAVIY SUDLOV ORGANI TOMONIDAN FUQAROLAR VA YURIDIK SHAXSLARNING SHIKOYATINI KO'RIB CHIQISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	243-248
<i>Muxammadjonov Jasurbek Jaxongir o'g'li</i>	
FUQAROLARNING TADBIRKORLIK BILAN SHUG'ULLANISH HUQUQINING XALQARO VA MINTAQAVIY HUQUQIY KAFOLATLARI	249-260
<i>Адилбаев Бекбосын Абатбаевич</i>	
ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ВАКИЛЛИК ТУШУНЧАСИ, МОҲИЯТИ ВА ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	261-267
<i>Турсунбоев Сардор Муроджон ўғли</i>	
ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ТИЗИМИДА ТЕРГОВ ТУЗИЛМАЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛИЙ-ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	268-275
<i>Mukutov Bobur</i>	
O'ZBEKİSTON RESPUBLİKASI VA GERMANIYA FEDERATİV RESPUBLİKASIDA TOVAR BELGİLARINI HUQUQIY MUHOFAZA QILISH MASALALARI	276-282
<i>Nabiev Firuz Xamidovich</i>	
INTELLEKTUAL MULK SOHASIDAGI XALQARO HUQUQIY NORMLARNI O'ZBEKİSTON	

RESPUBLIKASI QONUNCHILIGIGA IMPLEMENTATSIYA QILISHDA “MOSLASHUVCHANLIK” KONTSEPTSIYASINING O’RNI 283-289

Калимбетов Ерназар

ГРАЖДАНСКИЕ ПРАВА В СФЕРЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПОНЯТИЕ, ВИДЫ И СОДЕРЖАНИЕ В КОНТЕКСТЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ 290-297

Ibrohimov Azimjon Abdumomin o’g’li

KORPORATSIYANI AMALDA BOSHQARUVCHI SHAXSLAR JAVOBGARLIGI 298-306

Ходжаева Ширин

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ РИСКОВ, СВЯЗАННЫХ С ПРЕДДОГОВОРНЫМИ ОТНОШЕНИЯМИ 307-317

Маматкулов Камолиддин Галабаевич

ТАҚИҚЛАНГАН ЭКИНЛАРНИ ЕТИШТИРИШ БИЛАН БОҒЛИҚ ЖИНОЯТЛАРНИ ТЕРГОВ ҚИЛИШДА ИСБОТЛАНУВЧИ ҲОЛАТЛАР ВА УЛАРНИГ АҲАМИЯТИ 318-323

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Nazarova Ra’no Sidiq qizi

HUQUQBUZARLIKKA MOYIL BO’LGAN BOLALARDA O’Z-O’ZINI NAZORAT QILISH KO’NIKMASINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 324-329

Fayzullayeva Gulchexra Sharipboevna

UMUMIY O’RTA TA’LIM MAKTAB O’QITUVCHISI KASB STANDARTINING MAZMUN TAHLILI 330-341

Hamidova Laylo Kamildjonovna

OLIY PEDAGOGIK TA’LIMDA ARALASH O’QITISH MODELLARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI 342-346

Ajiniyazova Sholpan Saparniyazovna, Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich

MAKTABDA KIMYOVIY MASALALARNI ECHISH BO’YICHA MASHG’ULOTLARNI TASHKIL ETISH SHAKILLARI 347-357

Rasulova Dilafruzxon Sharobiddin qizi

GLOBAL PEDAGOGIK SAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TALABALAR KOMPETENSIYASIGA METODIK YONDASHUVLAR 358-363

Kenjaboyev Sharifjon Shuxrat o’g’li

INDIVIDUAL-KABIY RIVOJLANISH – PEDAGOGLIK KASBI TARBIYASINING AJRALMAS QISMI SIFATIDA 364-369

Jalilov Umidjon Jahongirovich

OG’IR ATLETIKA MASHQLARINING AMALGA OSHIRISH USLUBIYATI 370-375

Najmiddinova Gulnora Najmiddin qizi

OLIY TA’LIM TIZIMIDA SUN’IY INTELLEKT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI 376-381

Received: 30 June 2024

Accepted: 5 July 2024

Published: 15 July 2024

Article / Original Paper

COMPARATIVE STUDY OF TERMS RELATING TO THE TECHNIQUE OF EXPRESSING NEGATIVITY (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH AND UZBEKI LANGUAGES)

Najmuddinova Mehrigul Najmuddin qizi

NavSPI, 2nd year doctoral student, majoring in Comparative Literature, Hybrid Linguistics and Translation Studies.

Abstract. The article shows that there are a number of methods for creating a terminological system and explains the comparative study of terms related to the technique of expressing negativity. This is equally important for English terminology and Uzbek terminology. It is known that in almost all the works devoted to scientific and technical terminology, linguistic units that represent specific concepts of one or another field, have a lexical definition and mainly perform a nominative function are considered as terms. The debate about which groups of words are considered to be terms is still ongoing.

Key words: lexicon, terminology, technical, scientific-technical, scientific text, dictionary, scientific-technical language, syntactic phrase, technical text, imagery, scientific-technical literature, special terms, lexical relations.

NEGATIVLIKNI IFODALOVCHI TEXNIKAGA OID TERMINLARNING QIYOSIY TADQIQI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)

Najmuddinova Mehrigul Najmuddin qizi

NavDPI Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik ixtisosligi 2-kurs doktoranti.

Annotatsiya. Maqolada terminologik tizimni yuzaga keltirishda qator usullar mavjud ekanligini ko'rsatib berilgan hamda negativlikni ifodalovchi texnikaga oid terminlarning qiyosiy tadqiqi izohlangan. Bu esa ingliz terminshunosligi uchun ham, o'zbek terminshunosligi uchun ham birdek muhim sanaladi. Ma'lumki, ilmiy-texnik terminologiyaga bag'ishlangan ishlarning deyarli barchasida u yoki bu sohaning muayyan tushunchalarini anglatadigan, leksik definitsiyaga ega bo'lgan va, asosan, nominativ funksiyani bajaradigan lisoniy birliliklar termin sifatida hisoblanadi deb qaraladi. Hanuzgacha qaysi so'z turkumlarini termin deb hisoblash borasidagi munozara davom etib kelmoqda.

Kalit so'zlar: leksik, terminshunoslilik, texnik, ilmiy-texnik, ilmiy matn, lug'at, ilmiy-texnik til, sintaktik ibora, texnik matn, obrazlilik, ilmiy-texnik adabiyot, maxsus terminlar, leksik aloqalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I7Y2024N34>

Terminologiyaga bag'ishlangan ishlarning barchasida u yoki bu sohaning muayyan tushunchalarini anglatadigan, asosan, nominativ funksiyani bajaradigan birliliklar termin hisoblanadi deb qaraladi. Hozirgi vaqtda terminologiya masalasining o'sib borishi, bir tomonidan ilm-fan, texnikaning dinamik rivojlanishi tufayli yangi tushunchalarning ko'payib borilishi deb qaralsa, ikkinchi tomonidan, terminlarning shakllanish jarayoni rivojlanishi va funksiyasi kabi masalalarni chuqurroq o'rganilishi zarurligi bilan izohlanadi.

Ijtimoiy hayotning rivojlanishi tilning rivojlanishiga hamisha turtki berib turgan, bu – tilning rivojlanishidagi yetakchi qonuniyat. Har bir milliy tilning leksikasi doim harakatda, o'zgarishda bo'ladi. Tilda yangi so'zlar paydo bo'lib, ular leksikani to'ldiradi, boyitadi. Yangi so'z hayotning talabi bilan tug'iladi. Ayniqsa, terminologiyada bu jarayon ko'zga yaqqol tashlanadi. Jamiyatda muhim ahamiyatga ega bo'lgan termin va terminologiya masalalariga davlat miqyosida e'tibor qaratib kelingan.

2019-yil 21-oktabrda e'lon qilingan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning "O'zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5850-sonli farmonlaridan so'ng terminologiya sohasi muammolariga e'tibor yanada oshishi shubhasizdir. Zero shunday ekan, termin muammolarini hal qilish va ularni qo'llash masalalarini o'rganish tilshunoslar oldidagi dolzarb vazifalardan biridir. O'zbek tilshunosligida termin va uning lisoniy belgi-xususiyatlarini o'rganishga doir ko'pgina tadqiqotlar amalga oshirilgan[1]. Shunga qaramay. bu sohada hali o'z tadqiqini kutib yotgan muammolar talaygina. Chunonchi, gidrotexnik terminlarning lisoniy xususiyatlari muammosi ham shular jumlasidan. Tilshunoslikda termin tushunchasi hozirgacha turlicha talqin qilib kelinmoqda. Ba'zi tilshunoslar terminga ilm va fan-texnikaga oid so'z va iboralarnigina emas, balki barcha uyro'zg'or asboblari nomlari, ishlab chiqarishning vositalaridagi nomlari, shuningdek, o'tmishdagi ibtidoiy qurollarning barcha nomlarini, ya'ni kasb-hunarga oid so'zlarni ham kiritadilar[2]. "O'zbek tilining izohli lug'ati"da terminga quyidagicha izoh beriladi: "Termin (lot. Terminus – chek, chegara) fan, texnika, kasb-hunarning biror sohasiga xos muayyan bir tushunchaning aniq va barqaror ifodasi bo'lgan so'z yoki so'z birikmasi; atama"[3].

Termin tushunchasi so'z va ibora kabi tilning lug'aviy birligi sifatida qaraladi. Uni oddiy ko'pma'noli so'zlardan farqli o'laroq, o'ziga xos xususiyatlari orqali o'rganish an'anaga aylangan. Bugungi kunda "termin" bilan bir qatorda "atama" va "istiloh" so'zları ham qo'llanilmoqda, biroq ular "termin"ning zamonaviy ma'nosini to'liq ifoda eta olmaydi. "Atama" terminga nisbatan keng tushuncha bo'lib, uning barcha xususiyatlarini qamrab ololmaydi. "Termin" esa ilmiy tushunchalar uchun qo'llaniladi. Shu bois, bu ikki tushunchani alohida-alohida qo'llash maqsadga muvofiq. "Termin" so'zini faqat ilmiy-texnikaviy, ilm-fan, san'at va adabiyotga oid ilmiy tushunchalar uchun, "atama"ni esa boshqa nomlarga nisbatan ishlatish o'rini bo'ladi. Masalan, "kasb-hunar atamasi", "Namangan atamasi" kabi.

Texnik terminologiya rivojida rus tili terminologiyasiga oid tadqiqotlar muhim rol o'yagan. Bu borada D.S. Lottenning ishlari alohida ahamiyatga ega. Prof. M.V. Sergievskiy uning ishlarini rus tilshunosligi va texnik terminologiyasi uchun g'oyat muhim deb baholagan. D.S. Lottenning tadqiqotlari ingliz va o'zbek tilshunosligi hamda terminshunosligi uchun ham katta ahamiyatga ega, chunki ularda ilmiy-texnik terminlarni tartibga solish va termin yasash kabi dolzarb masalalar yoritilgan.

D.S. Lotte terminologik tizimni yaratishning bir qator usullarini ko'rsatib bergan, bu esa ingliz va o'zbek terminshunosligi uchun ham muhim. U ilmiy-texnik terminlar yasashning quyidagi usulini taklif qilgan:

Texnik o'xshashlik, tashqi o'xshashlik yoki o'zaro bog'liqlik asosida ma'noni ko'chirish orqali mavjud terminlar yoki umumiyl qo'llanishdagi so'zlarning ma'nosini o'zgartirish. Masalan, "усталость - fatigue - charchaganlik", "выносливость - endurance - chidamlilik", "железное дерево - iron tree - temir daraxt", "сопротивление - resistance - qarshilik" kabi.

Bu usul terminlar yasashda keng qo'llaniladi va turli tillarda o'xshash tushunchalarni ifodalashga imkon beradi. Bunday yondashuv orqali yangi ilmiy-texnik tushunchalarni mavjud so'zlar yordamida ifodalash va tushunarliroq qilish mumkin. Terminologiya sohasidagi tadqiqotlar va ularning amaliy qo'llanilishi tilshunoslikning muhim yo'nalishi hisoblanadi. Ilm-fan va texnologiyaning jadal rivojlanishi yangi tushunchalar va ularni ifodalovchi terminlarning paydo bo'lishiga olib kelmoqda. Shu bois, terminologiya sohasidagi izlanishlar, terminlarni tartibga solish va ularni yasash usullarini takomillashtirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Turli affiks (suffiks, prefiks)larni qo'llab mavjud so'zlardan yasama (hosila) so'z yasash, masalan, rus tilida «magnit – namagnichivanie – magnitnost», ingliz tilida «magnet – magnetizing – magnetization», o'zbek tilida «magnit – magnitlash – magnitlilik» kabilar.

Mavjud bo'lgan mustaqil so'z va o'zaklarni (bular ba'zan qisqargan bo'lishi ham mumkin) bir-biriga qo'shish yo'li bilan yangi qo'shma (ko'p o'zakli) so'z hosil qilish, masalan, «elektorovoz – electric locomotive – elektrovoz», «avtomashina – automobile – avtomashina».

Birikma terminlarni hosil qilish, ya'ni ikki yoki bir nechta mustaqil so'zlarni mavjud bo'lgan biror sintaktik shakl vositasida doimiy birikmaga aylantirish, masalan, «dvigatel vnutrennego sgoraniya – internal-combustion engine – ichdan o't olgich dvigatel», «poluprovodnikovy pribor – semiconductor instrument (appliance) – yarim o'tkazgichli uskuna» kabilar.

Terminologiyani qayta qurish(yaratish)da hamda yangi termin hosil qilishda, birinchidan, ilmiy aniqlik talablari va, ikkinchidan, qisqalik talablarini bir-biri bilan qanday qilib uyg'unlashtirish kerak degan masala hamisha ko'tariladi. Shuning uchun ham, ba'zan xorijiy terminlarni o'zlashtirish tajribasi(ishi)ga murojaat qilinadi. Bunda ikki xil hodisaga amal qilinadi: 1) yozma va og'zaki shakldagi xorijiy terminni tayyor holida qabul qilish (ko'chirish); 2) xorijiy terminni rus tiliga (bizning holatda o'zbek tiliga) aynan tarjima qilish.

Har bir til terminologiyasining shakllanishi va rivojlanishi mazkur tilning so'z yasash qonuniyatları asosida hamda uning leksikasi bilan mustahkam aloqada kechadi, chunki "har qanday fan xalq tafakkuri va nutqi erishgan natijalardan boshlanadi, keyingi rivojlanish jarayonida ham xalq tilidan ajralmaydi"[6]. Shu bilan birga, terminologik leksika ham xalq tili leksik tarkibining boyishiga katta ta'sir etadi. Bu esa til bilan terminologiya o'rtasidagi aloqaning ikki tomonlama ekanligini bildiradi. Mazkur aloqa umumiste'moldagi leksikaning terminologik leksika bilan o'zaro munosabatida ayniqsa yaqqol ko'rindi. Bugungi kunda o'zbek terminologiyasining boyishi, asosan, boshqa tillardan so'z olish va ichki so'z yasash hisobiga ro'y bermoqda.

D.S. Lotte tomonidan ko'rsatib o'tilgan termin yasash usullari ingliz va o'zbek terminshunosligida hamda ilmiy-texnik terminlarni tarjima qilishda o'zining amaliy tatbiqini topmoqda. Qayd etish kerakki, uning "Ilmiy-texnik terminologiyani barpo etishning asoslari", "Ilmiy-texnik terminlarning qisqa formalari", "Uch elementdan iborat ilmiy-texnik terminlarni yasash va ularning imlosi" nomlari bilan e'lon qilingan asarlari to'plamlari nafaqat rus tilining, balki boshqa tillar terminologiyasining nazariy masalalarini ishlab chiqish va shu asosda milliy terminologiyani vujudga keltirishda ham qimmatli manba bo'lib xizmat qilib kelmoqda. Ma'lumki, ilmiy-texnik terminologiyaga bag'ishlangan ishlarning deyarli barchasida u yoki bu sohaning muayyan tushunchalarini anglatadigan, leksik definitsiyaga ega bo'lgan va, asosan, nominativ funksiyani bajaradigan lisoniy birliklar termin sifatida hisoblanadi deb qaraladi. Hanuzgacha qaysi so'z turkumlarini termin deb hisoblash borasidagi munozara davom etib

kelmoqda. D.S.Lotte o'zining ishlaridan birida qanday kategoriyadagi so'zlarning terminlashishi mumkinligi haqida shunday deb yozadi: "...fan va texnikada quyidagi tushunchalarni anglatuvchi asosiy kategoriyalar terminlashadi: jarayonlar; texnika predmetlari (materiallar, qurollar, asboblar, detallar va h.k.); xossalari; hisobiy tushunchalar (parametrlar, geometrik obrazlar va h.k.); o'lchov birliklari". Taniqli terminshunos G.O. Vinokur o'zining asarlaridan birida shunday deb yozadi: "Muayyan ilmiy-texnik tushunchalarni ifodalovchi so'zlar terminologik funksiyani bajarishiga qarab, albatta, abstrakt nom (ot) shaklini oladi". U fikrini davom ettirib yana shunday deydi: "...texnik terminologiyada harakatning grammatik kategoriyasi sifatidagi fe'lllik mantiqiy subyekt ifodalovchisi bo'la olmaydigan fe'l shaklida emas, balki harakat ma'nosini saqlab qoluvchi, biroq uni asbtrakt predmetlilik ma'nosi bilan biriktira oladigan mavhum ot shaklida bo'ladi. Masalan, temper – toblamoq – zakalyat, sear – kuydirmoq – objigat, etch – yedirmoq – travit va sh.k.b.lar shubhasiz texnik jarayonlarni bajaradi, lekin mazkur fe'lllar emas, balki tempering – toplash – zakalka, searing – kuydirish – objig, etching – yedirish – travlenie kabi mavhum otlargina bu jarayonlarning atamasi (termini) bo'lib maydonga chiqadi". Mana shunga o'xshash fikrlar boshqa olimlarning asalarida ham aytib o'tilgan. Bu fikrlardan shunday xulosa kelib chiqadiki, faqat ot so'z turkumiga kiradigan leksemalargina terminlashishishi mumkin ekan. Ilmiy matnlarda uchragan har qanday so'z termin bo'la olmaydi.

Ilmiy-texnik adabiyotda maxsus terminlarning ko'pligi, ayniqsa yangi paydo bo'lgan neologizmlar tarjima jarayonida muammolar keltirib chiqaradi. Bu hodisa fan va texnika rivojlanishi bilan bog'liq bo'lib, yangi tushunchalarni ifodalash uchun yangi so'zlar paydo bo'lishiga olib keladi. Ilmiy-texnik matnlar so'nggi yutuqlarni aks ettirishi kerak bo'lgani uchun, ularda neologizmlar katta ulushni tashkil etadi. Texnik terminologiya milliy tilning bir qismi hisoblanib, unda aniqlik va qisqalik talablari muhim o'rinn tutadi.

Ingliz, rus va o'zbek tillaridagi ilmiy-texnik matnlarda ma'no taqsimlanishi farq qiladi. Ingliz tilida ma'no gapning boshida kuchliroq bo'lsa, rus tilida oxirida kuchayadi. O'zbek tilida esa e'tibor nisbatan teng taqsimlanadi. Texnik matnlarda obrazli iboralar ham uchraydi. Masalan, "the wire is alive" (провод под током) kabi. Bunday holatlarda tarjimada ham mazmun, ham obrazlilik saqlanishi muhim.

Ilmiy-texnik adabiyotda maxsus terminlar ko'p bo'lsa-da, umumiyoq so'zlar ham katta ulushni tashkil etadi. Ko'p ma'noli so'zlarning aniq ma'nosini aniqlash uchun grammatik va leksik aloqalarni bilish zarur. Tarjimon ba'zan yangi tushunchalar uchun boshqa tildagi muqobilarni o'zi yaratishiga to'g'ri keladi. Aynan terminlar texnik matn tarjimasida qiyinchilik tug'diradi. Badiiy adabiyot tarjimasida asosiy muammo estetik va g'oyaviy jihatlarni qayta yaratish bo'lsa, ilmiy-texnik matnlarda tushunish jarayonining o'zi murakkab bo'lishi mumkin.

Texnik matnlarda qisqalik va aniqlik muhim bo'lsa-da, ular ba'zan obrazli iboralar bilan boyitiladi. Bu esa tarjimada ham mazmun, ham uslubni saqlab qolishni talab etadi. Umumiyoq so'zlar orasida ko'p ma'noli so'zlar alohida e'tiborni talab qiladi. Ularning ma'nosini to'g'ri aniqlash uchun nafaqat grammatik, balki leksik aloqalarni ham hisobga olish zarur. Masalan, ingliz tilidagi "to suggest", "to stem", "to claim", "to understand" kabi fe'lllar texnik matnlarda turli ma'nolarda qo'llanishi mumkin.

Tarjimon ko'pincha yangi tushunchalar uchun boshqa tildagi muqobilarni o'zi yaratishiga to'g'ri keladi. Bu jarayon chuqur bilim va ijodiy yondashuvni talab etadi. Aynan shu jihat texnik tarjimani badiiy tarjimadan farqlaydi - badiiy tarjimada asosiy muammo estetik va

g'oyaviy jihatlarni qayta yaratish bo'lsa, texnik tarjimada matnni to'g'ri tushunish va maxsus terminlarni aniq uzatish muhim hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, ilmiy-texnik matnlar tarjimasi murakkab jarayon bo'lib, tarjimondan nafaqat chuqur lingvistik bilim, balki tegishli sohada ham yetarli ma'lumotga ega bo'lishni talab etadi. Terminologiya, uslubiy xususiyatlar va tillararo farqlarni hisobga olgan holda, tarjimon asl matnning mazmuni va uslubini saqlab qolishga intilishi kerak. Ilmiy-texnikaviy matnlarimiz son-sanoqsiz ruscha-baynalmilal istilohlar bilan to'lib-toshgan. Ularning mazmunni tushunish ko'p hollarda hatto ma'lumotli ziyolilarga ham nasib etavermaydi. Bu hol zudlik bilan harakat qilib, ahvolni qonun asosida tubdan o'zgartirishni talab qiladi.

Terminlarning asl ma'nosi, odatda, ular ifodalayotgan predmet yoki tushunchaning muhim xususiyatlarini aks ettiradi. Ona tilimizdagi so'zlarning tub ma'nosiga ko'pincha e'tibor bermaymiz, ammo chet tilidagi so'zlarni tarjima qilganimizda, ularning asl ma'nosiga ko'proq urg'u beramiz. Bu holat termin motivirovkasi, ya'ni terminning semantik tuzilishida qaysi xususiyatlar aks etishi kerakligi haqidagi masalani ko'taradi. Ba'zi hollarda, tushunchaning mazmunidagi o'zgarishlarni oldindan ko'ra bilish mumkin bo'lsa (masalan, "casting by the lost-wax process"), boshqa holatlarda bu imkonsiz bo'ladi ("dry fluid drive"). Termin yaratishda tushunchaning zaruriy va yetarli belgilarini aks ettirish muhim. Faqat zaruriy belgilar yetarli emas, chunki ular ob'ekt haqida to'liq ma'lumot bermaydi. Faqat yetarli belgilar ham kifoya qilmaydi, chunki ob'ektning o'zgarishi bilan termin ma'nosi mos kelmay qolishi mumkin. Masalan, "sweeper" termini avval faqat cho'tkali supuruvchi mashinani anglatgan bo'lsa, hozirda pnevmatik turini ham o'z ichiga oladi. Terminning semantik tuzilishi zaruriy va yetarli belgilarning majmuasini o'z ichiga olishi kerak. Bu predmetni to'liq tavsiflash va uni boshqa yaqin tushunchalardan ajratib turish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, terminologiyaning sinonimlar bilan boyishi fan va texnika rivojlanishining muqarrar natijasi hisoblanadi. Bu jarayon ba'zan murakkabliklar keltirib chiqarsa-da, ilmiy-texnik sohadagi yangi tushunchalarni aniq ifodalash uchun zarurdir.

Til haqidagi qonun fan va texnikaga oid barcha o'zgacha, tilimizga singib ketmagan atamalarning muqobil adashlarini qidirib topishni, muvofiq vositalar topilmagan taqdirda ona tili ichki imkoniyatlari asosida yangi istilohlar yaratishni taqozo etadiki, bu borada yaxshigina tajriba to'plangan. Ammo mavjud imkoniyatlardan unumli foydalana bilmaslik, ba'zan boshqa tillarda zarurat tufayli paydo bo'lgan istilohlarning ma'nolarini to'g'ri o'zlashtirib olmasdan turib, ularni o'zbek tilida noto'g'ri sharhlab, mantiqiy zamindan uzoq, jismga monand bo'limgan ismlar yaratish kuzatiladi.

Адабиётлар/Литература/References:

- Усмонов С. Ўзбек терминологиясининг баъзи масалалари. – Тошкент., 1968.- 5 Ashurov: TERMIN AND ITS SPECIFIC LANGUAGE PROPERTIES Published by Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology, 2020 НамДУ илмий ахборотномаси - Научный вестник НамГУ 2020 йил 3-сон 379 148 б.
- Хаютин А. Д. Термин терминология и номенклатура. – Самарканд: 1971. – 214 с. Scheetz, George H. Names' Names: A Descriptive and Prescriptive Onymicon. "What's In a Name?", Chapbook Series; 1988. 2 р.
- Ўзбек тилининг изоҳли луғати: Тошкент., 2008 йил. 73-б.

4. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. – Тошкент., 2000. 218-б.
5. Мадвалиев А. Ўзбек терминологияси ва лексикографияси масалалари. Тошкент – 2017. 40-бет.
6. 6. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и Lotte S. Osnova postroeniya nauchno-texnicheskoy terminologii. – M., Izdatelstvo AN SSSR, 1961, – B. 29.
7. Doniyorov R. O'zbek tili texnik terminologiyasining ayrim masalalari. O'zFAN, – , 1977.
8. Doniyorov R. O'zbek tilining ilmiy-texnik terminlari tarixidan, – : Fan, 1975, 68-b.
9. Salomov G'. Tarjima nazariyasi asoslari. – : O'qituvchi, 1983, 232 b.
10. Skoroxodko E.F. Voprosy perevoda angliyskoy texnicheskoy literatury: Perevod terminov. Kievskogo Universiteta, 1963, 90 s.
11. Skubeydi P.I. Tolkovyy slovar voennyykh terminov. – M., 1986, 364 s.
12. Strelkovskiy G.M., Latyshev A.N. Nauchno-texnicheskiy perevod.
13. Superanskaya A.V., Podolskaya N.V., Vasileva N.V. Obshchaya terminologiya. Voprosy teorii, – M.: Nauka, 1989.
14. Tolstoy S.S. Osnovy perevoda s angliyskogo yazyika na russkiy. IMO, – M., 1957.
15. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullaev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – : O'zbekiston, 399 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

Nº 7 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
маъсулити чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).